

Pas på med pigemøder

Pas på med pigemøder og andre mobbesnakke
"Jeg ville personligt ikke turde holde fx et pigemøde i en pigegruppe med problemer eller mobning. Jeg har nemlig observeret, hvordan selv de mest velmenende professionelle kan komme til at forstærke allerede eksisterende mobbemønstre."

Det siger Stine Kaplan, der netop har skrevet Ph.D. afhandling om de metoder, man ofte bruger i forhold til mobning. Hun mener, at man i højere grad skal turde bruge sin magt som voksen og udstikke moralske normer for, hvordan vi skal være overfor hinanden.

Tekst og foto: Hedda Maj Jensen

Stine Kaplan har lavet Ph.D. om mobning og interventioner. Hun holder kurser og workshops om emnet og kan kontaktes på mailadressen: stkj@phmetropol.dk

"Det er godt at tale om det". Det er mantraet i en række af de metoder, der findes på markedet til at arbejde med mobning. Stine Kaplan har overværet en lang række "børnemøder" i arbejdet med sin Ph.d. og hun er betænkelig ved de gængse metoder, hvor man forsøger at løse problemerne i et samtalerum med børnene.

"Når man arbejder med mobning, er der blinde vinkler og fælder for

den professionelle voksne. Der udspiller sig hierarkier og magtkampe blandt børnene for at undgå udstødelse. Børnene forsøger at gøre, som de andre gør, sikre sig, at de går med det rigtige tøj eller er seje eller sjove på den rigtige måde. Og de hierarkier og magtkampe kan følge med ind i samtalerummet og udspille sig, uden at man som voksen nødvendigvis får øje på det," siger Stine Kaplan.

"Jeg føler..."

Der er kort sagt magt på spil. Og hvis man ikke er opmærksom på disse komplekse mønstre, kan magtkampene udspille sig på mere skjulte og subtile måder også i de samtalerum, som er sat op af den voksne. Børnene lærer at følge spillets regler og sige tingene på "situationsrigtige" måder, som Stine Kaplan kalder det.

"De kan for eksempel slippe afsted med at sige det meste, hvis de ind-

og andre mobbesnakke

leder med: "Jeg føler bare", eller "fra mit perspektiv" eller "min oplevelse er". Børnene lærer at efterleve de spilleregler, der er sat op af den voksne. For eksempel at man skal sige noget positivt om hinanden, eller at man skal snakke om følelser eller om noget, man har det svært med. Det er vigtigt, at man ikke undervurderer børnenes evne til på en gang at efterleve disse spilleregler og samtidig lade magtkampene fortsætte," siger Stine Kaplan.

Er det nødvendigvis godt at tale om det??

Stine Kaplan gør opmærksom på, at mange metoder ikke tager højde for, at der er magt er på spil.

"Mange metoder har en indbygget forståelse af, at det vil være godt i sig selv at tale om det, eller at det partout er positivt at tale positivt. Disse indbyggede principper tager ikke nødvendigvis højde for eller gør opmærksom på den magt eller de problematikker, der er på spil," siger Stine Kaplan.

Stine Kaplan nævner, at mange af de metoder, der er foreslået af Dansk Center for Undervisningsmiljø, er metoder anbefalet af praktikere til praktikere, som kun beskriver, hvad metoderne kan i deres ideelle form. For eksempel at metoden vil skabe mere inklusion, at den vil skabe tryghed, eller at den vil skabe gensidig forståelse. Der bliver aldrig skrevet, hvad den også kan skabe af mere negativ karakter.

"Der bliver ikke skrevet, at du skal være forsigtig med at åbne op for det og det, eller at du bliver nødt til at tage hensyn til, at hvis der er nogen, der i forvejen er udsatte, så kan man

risikere, at de bliver mere udsatte, hvis du bruger den her metode," siger Stine Kaplan.

Hun beskriver, at der er en tendens til, at man tænker metode før problem. At metoden i sig selv er givende og god, uden at man helt ved, hvad det er, man putter den ned over.

Mange metoder har en indbygget forståelse af, at det vil være godt i sig selv at tale om det, eller at det partout er positivt at tale positivt.

"Det kan dermed stikke af i retninger, man ikke ønskede eller forudså, eller som man ikke får øje på undervejs, fordi man er så forhippet på at

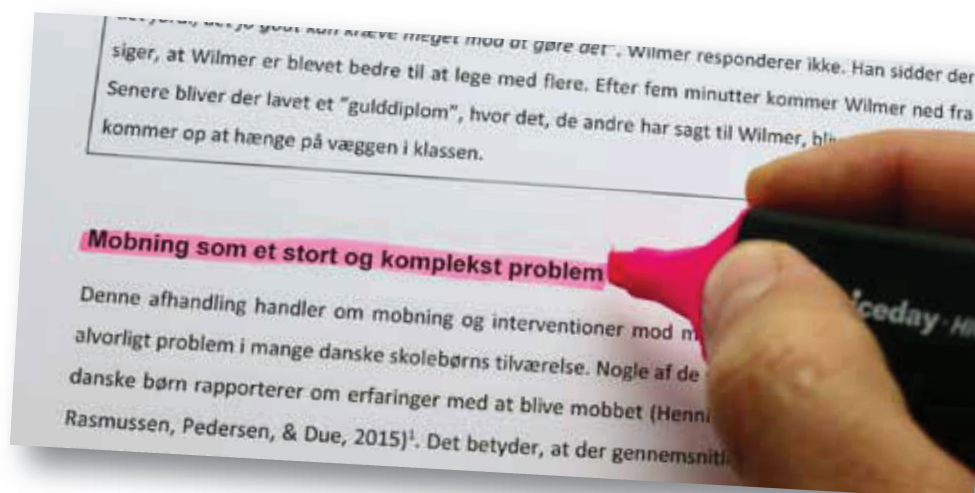
gennemføre metoden på den rigtige måde. Det er ærgerligt, og det er noget af det, som jeg prøver at få øje på i min afhandling. Hvordan det inden for rammerne af metoden kan stikke af på ikke-intenderede måder," fortæller Stine Kaplan.

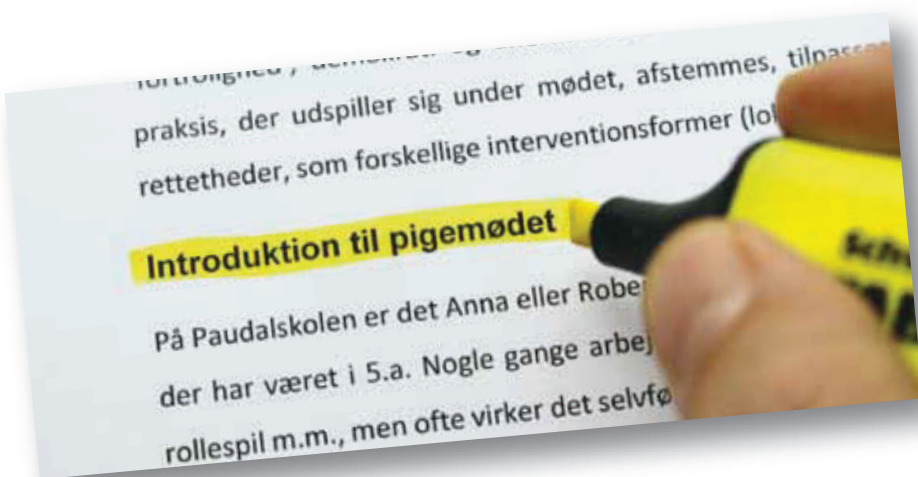
Katrines skyld

Det, der kan ske ved at bruge metoderne ukritisk, er eksempelvis, at der bliver skabt konsensus om at placere ansvaret hos nogle bestemte personer.

"Hvis pigerne på et pigemøde selv skal sige, hvad de synes problemet er, så kan der bliver skabt en konsensus om at placere ansvaret hos nogle bestemte. At det er Katrine, der snakker for meget eller ikke tager hensyn. Der er især risiko for, at alle de andre "snakker efter", hvis det er en, der sidder højt i hierarkiet, der starter med at komme med en bestemt problemforståelse," siger Stine Kaplan.

Stine Kaplan fortæller, at hvis vi udliciterer til børnene, at de både

skal definere problemet og komme med løsningen, så risikerer vi, at det er nogle helt skæve problemforståelser, de får talt frem, og at det er nogle håbløse løsninger, de finder på.

"I en af mine analyser er der en pige, som jeg kalder Clara, der er blevet mobbet. Der bliver derfor holdt pigemøde. På mødet taler pigerne ikke om, hvad de selv kan have gjort forkert, men om hvordan de kan forstå problemet med baggrund i Clara og hendes familiebaggrund. Pigerne bliver til mødet enige om, at Clara aldrig har haft det nemt, og at grunden til, at hun har det svært og er stoppet på skolen, ikke skal forstås som noget, der handler om hele pigegruppen, men om Clara og hendes familie. Forståelsen matcher "pigemøde-rummet", fordi det er et rum, hvor man taler om følelser. Pigemøde-rummet har på den måde en terapeutisk karakter, hvor man også må snakke om, at man har det svært derhjemme. Måden, der bliver talt om Clara, bliver derfor en "situationsrigtig" måde at tale på. Desværre bliver resultatet, at man placerer problemet hos Clara, og det er ikke en vej, der hjælper hverken Clara eller pigerne til at få restaureret deres fællesskab. I stedet udsætter det alle pigerne mere, fordi de ved, at de kan risikere, at problemet kan blive placeret ovre hos dem selv," siger Stine Kaplan.

Det er med til at slå denne problemforståelse yderligere fast, at den voksne er med i rummet og derved indirekte legitimerer det, der bliver sagt.

I terapi hos pædagogen eller skolelæreren

"Der er en tendens til, at samtalerummet bliver et semi-terapeutisk rum, hvor man snakker om følelser og behov, og det er man jo ikke nødvendigvis uddannet til som pædagog eller lærer, tænker jeg. Og da slet ikke gruppeterapisamtaler, som er en enormt svær størrelse at mestre," siger Stine Kaplan.

Stine Kaplan mener, at der i det hele taget er noget lidt skævt ved at forestille sig, at man kan styrke fællesskabet ved at skulle forholde sig til hvert enkelt individ, og til hvordan hvert enkelt individ har det. Også i eksempler med mere anerkendende metoder, som "Den gode stol", hvor hvert enkelt elev skal styrkes, er det svært at se, hvordan det skal hjælpe

7 Hvis vi udliciterer til børnene, at de både skal definere problemet og komme med løsningen, så risikerer vi, at det er nogle helt skæve problemforståelser, de får talt frem, og at det er nogle håbløse løsninger, de finder på.

med til slut at styrke fællesskabet og gøre sammenholdet bedre.

Stine Kaplan påpeger, at det især er problematisk, hvis man kommer til at styrke dem, der er populære i forvejen, og kommer til at svække dem, som er upopulære. Så cementerer man bare et hierarki i stedet for at skabe forandring.

"Som fagperson må man sætte en grænse for, hvor langt ens faglighed rækker. Det er meget sårbart at lave noget semiterapeutisk i skolen, især når det foregår i plenum. Jeg ville for eksempel ikke selv turde kaste mig ud i den slags samtaler, og slet ikke uden nogen grundige overvejelser over, hvad det er for nogle stemmer, man risikerer at invitere ind," siger Stine Kaplan.

Men hva' så?

Stine Kaplan mener, at man i stedet for at bevare forestillingen om, at det er godt at snakke om alting, skal benytte sin voksenautoritet til at skabe nogle mere tolerante, moralske normer i stedet for at udlicitere det til børnene.

"Det er ikke fordi, at man ikke også skal høre børnene. Men man skal som voksen tage sin autoritet på sig og sige fra, hvis normerne bliver overtrådt, og der for eksempel er nogen, der bliver slået eller mobbet. I vores forhippethed på at

anerkende alle og undgå at gøre nogle børn forkerte, kan man komme til at anerkende noget, som egentlig ikke burde blive anerkendt eller være legitimt," siger Stine Kaplan.

Anerkendelses- og inddragelsestænkningen er meget til stede i samtalerne. Det handler om at inddrage børnene, deres oplevelser og deres perspektiver. Det er en tænkning, hvor det er børnene, der er eksperterne, og dem der har de gode løs-

ninger. Der er selvfølgelig nogle gode bestræbelser i at inddrage børnene, men det kan forhindre, at den voksne kan sætte en retning for, hvad der skal ske. Og Stine Kaplan mener desuden, at det er et stort ansvar at placere hos børn, der i forvejen kæmper med destruktive mønstre. Den opgave kan de ikke tackle selv.

"Det er et reformpædagogisk træk, som er stukket lidt af. Lav i stedet nogle ordentlige rammer. Start for eksempel med at sige: "Der er en pige herinde, der er blevet mobbet. Det kan vi simpelthen ikke tolerere. Det er skrækkeligt at være i klasser, hvor der er mobning. Hvordan kan vi sammen sikre, at det ikke sker igen?" Så laver man en rammesætning, hvor det at tale om den enkeltes familiebaggrund er irrelevant, og man sætter det ikke til forhandling, hvad der er sket," siger Stine Kaplan.

Brug din magt som voksen

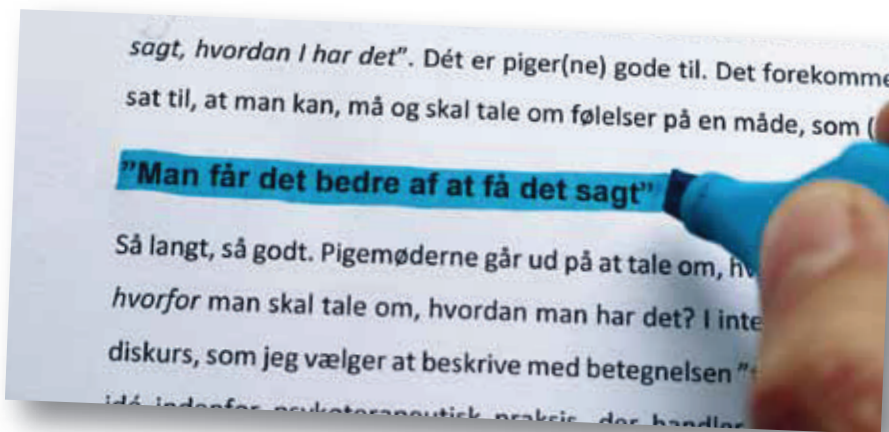
Stine Kaplan ser i de samtaler, hun har observeret, at bestræbelserne på at anerkende og inddrage eleverne kan komme til at spænde ben for, at de voksne kan få lov til at lave nogle

Professionshøjskolen Metropol og Stine Kaplan indbyder til gratis gå-hjem-møde, hvor man selv kan høre Stine Kaplan fortælle mere om:

- Mobning som fænomen: hvordan man kan forstå mobning som sociale processer på afveje
- Vigtige opmærksomhedspunkter og faldgrupper ved brugen af metoder mod mobning
- En analytisk strategisk tilgang, der kan benyttes som redskab i arbejdet med metoder mod mobning

Mødet foregår d. 16. november fra 15.30-17.00 på Sigurdsgade 26, 2200 København N
Læs mere om mødet og tilmeld dig på: www.phmetropol.dk/kalender

7 Hvis pigerne på et pigemøde selv skal sige, hvad de synes problemet er, så kan der bliver skabt en konsensus om at placere ansvaret hos nogle bestemte.

ordentlige rammer i forhold til, hvad der er okay, og hvad der ikke er okay.

"Men det er ok at bruge sin magt som voksen til at ændre de dårlige forståelser, der er i klassen. For eksempel når børnene er blevet enige om, at noget er sejt, og noget andet er pinligt. Lav nogle lege, der skaber tryghed, eller hvor forskellige elever kan komme til at blomstre, eller prøv at ændre på gruppesammensætningerne. Du kan også lave en positiv og sej fortælling om det, børnene ellers var blevet enige om, var pinligt. For eksempel at gå til keramik eller have sandaler på. Prøv med forskellige strategier lige så forsigtigt at dreje på mekanismerne. Gør som pædagog det, du er god til i det daglige med at observere og korrigerer relationer i situationen i stedet for at trække børnene ud af en sammenhæng og ind i et rum," foreslår Stine Kaplan. •

International forskning på området: Mere bemanding i skolegården

Stine Kaplan har studeret den internationale forskning på området, og den peger faktisk heller ikke på, at samtalemeterne virker. Til gengæld peger også denne forskning på, at metoderne nogle gange gør tingene værre. Det, der virker er, hvis man kigger på hele skolens kultur, så det ikke bliver enkelte børn, eller enkelte voksne eller enkelte klasser, der fokuseres på. Når hele skolen er præget af respekt og venlighed og bestemte måder at omgås hinanden på, forekommer sjældent mobning.

Et af de eneste enkeltelementer, som man ved, gør en positiv forskel, er ekstra bemanning i skolegården. Det er ofte der, der forgår mobning, og du kan som professionel voksen gå ind og få lavet et ordentligt samspil og støtte børnene i lege, så de ikke skal bruge frikvarteret på magtkampe i forhold til at sikre sig, hvem de kan lege med, eller hvem der ikke må være med i legen.

Stine Kaplans tre opmærksomhedspunkter, hvis du skal arbejde med en mobbemetode:

- 1) Vær bevidst om, hvad det er, der er på spil. Tænk problem før metode. Start med at gøre dig nogle grundige overvejelser om, hvordan problemet viser sig. Er der nogen, der er særligt udsatte, og hvad er det for en kultur, børnene har fået skabt, som forhindrer nogen i at komme ind i fællesskabet. For eksempel at det er pinligt at gå i sandaler. Tænk det grundigt igennem, før du vælger hvilken strategi, du vil bruge til at tackle det.
  - 2) Vær bevidst om, at der er magt på spil. Magt som tages med ind i samtalerne, og som kan risikere at blive styrket yderligere, selv om det ikke er hensigten.
  - 3) Vær bevidst om, hvad det er for en ramme, man sætter med den pågældende metode. Både metoden, og du selv som voksen, påvirker processen. Tænk derfor over, hvad der er muligt eller ikke er muligt med den pågældende metode og sæt en ramme, du kan styre og stå inde for moralsk.
-

De viste tekststumper med highlightts stammer fra Stine Kaplans Ph.D. afhandling.